

Excursies

De komende maanden is er in het veld weer veel te zien en te horen. U bent van harte welkom op onze excursies!

zaterdagmorgen 5 mei
Rietvoegelexcursie

Vogelkenner Dick Veenendaal neemt ons op zaterdagmorgen 5 mei mee het veld in voor een excursie rietvogels. We vertrekken om 7 uur 's morgens vanaf het erf van Harm en Riet Westers te Hornhuizen (Dijksterweg 12). De verwachting is dat we ook andere akkervogels gaan zien en horen. We verzamelen vanaf kwart voor zeven met koffie, thee en ontbijtkoek.

zaterdagmiddag 19 mei
Weidevoegelexcursie Crangeweer

Crangeweer is onze weidevogelparel in Noord Groningen. In dit gebied komen grote aantallen grutto's, tureluurs en Kieviten voor. Leden van Wierde & Dijk worden van harte uitgenodigd om dit te komen bekijken. Op zaterdagmiddag 19 mei is men tussen 15.00 en 18.00 uur welkom in de

Buurderij de Heemen te Stedum. Dit is de nieuwe zorg-boerderij van onze leden Pieter Berend Slager en Margreet Wiersema. (Bedumerweg 41, Stedum). Hier wordt uitleg gegeven over het gebied en het weidevogelbeheer. Vanaf De Heemen vertrekken we om de weidevogels te bekijken.

vrijdagavond 29 juni te Rottum
Midzomerwandeling

Dit jaar wandelen we rond de langste dag in de omgeving van Rottum. We verzamelen om half acht op het erf van bestuurslid Joke Hellenberg-Boerma (Doodstilsterweg 8, Rottum). We wandelen langs het Boterdiep naar het huis van Bert Lanjouw, onze vegetatie-deskundige. Hier maken we een rondgang door de tuin, waarbij Bert uitleg geeft over wat er allemaal groeit en bloeit. We vervolgen daarna onze wandeling en sluiten af met een drankje bij Joke.

zaterdag 1 september
Boerderijexcursie 'Onrust' en wandeling kolken

Boerderij Onrust is een monumentale boerderij, anno 1863, nabij Hornhuizen. Bewoonster en lid Trienke Woldringh geeft op zaterdag 1 sep-

tember een rondleiding door de tuin en de boerderij. In de boerderij zijn nog een aantal authentieke elementen te bekijken. Ook de tuin is zeker een bezichtiging waard, ook omdat Trienke nog de oude tekening van het tuinontwerp heeft. Trienke zal vertellen over de geschiedenis van de boerderij en de streek. Wie wil kan eerder deze middag mee met een wandeling door de Westpolder. We wandelen vanaf boerderij Onrust, langs de eendenkooi 'Onrust' naar de zeedijk en via de oude Ommelanderzeedijk en de kolken weer terug. De wandeling vertrekt om 14.00 uur vanaf het erf van Boerderij Onrust. Honden kunnen deze wandeling niet mee!

Om 16.00 uur drinken we koffie, daarna is er de excursie door boerderij en tuin. Wie alleen wil deelnemen aan de excursie is om 16.00 uur welkom. (Ommelanderweg 9 te Hornhuizen).

WIERDE & DIJK

DE VERENIGING VOOR AGRARISCH NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER NOORD-GRONINGEN

Nieuwsbrief

Twaalfde jaargang - april 2012

nr. 23

Discussie over het GLB

De jaarvergadering op woensdagavond 14 maart was goed bezocht, voorzitter Evert Smink kon ruim 40 leden verwelkomen. Drie nieuwe bestuurleden werden verkozen, Anneke Flach uit Pieterburen, Attie Bos uit Houwerzijl en Koos Koop uit Usquert. Hennie Kuiper-Hamminga werd voor een nieuwe termijn in het bestuur herkozen. Het tweede deel van de avond stond in het teken van het GLB – het Gemeenschappelijk Europees Landbouwbeleid.

Henk Smith van de Agrarische Natuurvereniging Oost Groningen verzorgde een uitgebreide inleiding over dit onderwerp. In zijn verhaal belichtte Henk Smith de veranderingen die eraan zitten te komen.

Boeren in Europa ontvangen nu een inkomsttoeslag. De omvang van deze inkomsttoeslag is een hectarepremie gebaseerd op historische referenties, deze varieert per bedrijf. In het voorstel voor het nieuwe Gemeenschappelijk landbouwbeleid worden dit platte hectarepremies, dit zijn lagere vaste basisbedragen per hectare. Daar bovenop kan de boer(in) een extra premie ontvangen als voldaan wordt aan drie groene voorwaarden: instandhouding van blijvend grasland, een drie gewassen-eis en het instellen van ecologische zones op 7% van het oppervlak (met uitzondering van het oppervlak blijvend grasland).

Veel is er nog onduidelijk over hoe het nieuwe GLB eruit gaat zien en de discussies hierover spelen op verschillende niveaus. Henk Smith gaf dit in zijn presentatie duidelijk aan. (deze staat op www.wierde-en-dijk.nl).

Voorzitter Evert Smink ging na deze presentatie het gesprek aan met de aanwezigen over de gevolgen voor onze vereniging en onze leden. Hoe de 7% ecologische focusgebieden er uit gaan zien is hierbij een belangrijk punt. Het bestuur is van mening dat bijvoorbeeld sloten hierin moeten meetellen, omdat wij weten dat deze sloten van waarde zijn voor de natuur. Over de rol en taken van onze vereniging binnen het nieuwe beleid is nog niet veel te zeggen. Voor Wierde & Dijk is het van belang dat zij kan vasthouden aan haar bottom-up aanpak. Hierbij ontplooit Wierde & Dijk initiatieven die voortkomen uit de streek en gedragen worden door de streek. Wierde & Dijk past voor een rol waarbij zij alleen overheidstaken mag uitvoeren. Als meer duidelijk is over de mogelijke consequenties van het nieuwe GLB, zal Wierde & Dijk opnieuw een bijeenkomst met de leden beleggen. Evert Smink sloot de avond af met de mededeling dat – ondanks alle onduidelijkheden die er zijn – Wierde & Dijk met het nieuwe stelsel kansen ziet om de biodiversiteit te vergroten.

Slim combineren

Onze agrarische leden hebben onlangs weer de bewuste brief van Dienst Regelingen ontvangen. Hierin wordt gevraagd om voor 15 mei een gecombineerde opgave te doen. Naast vragen ten behoeve van de statistiek moet het grondgebruik worden opgegeven. U vult hier in hoe groot de beteelde, de niet-beteelde en de totale oppervlakte is. Hierin schuilt interessante informatie voor Wierde & Dijk.

Het bestuur vindt het wenselijk dat er op een 'bepaald' percentage van onze grond ruimte moet zijn voor agrarische natuur. Maar wat is dat 'bepaald' percentage? We weten ook niet wat het huidige percentage is bij onze leden. Wij denken dan aan overhoekjes, erven, bermen en sloten.

In de Europese voorstellen voor het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid wordt een percentage van 7% genoemd ten behoeve van ecologische zones (braak). Er is nog geen zekerheid welke gronden hieronder mogen vallen. De gevolgen op uw bedrijf van deze voorstellen hangen mede af van uw huidige percentage niet beteelde grond. De agrarische leden hebben van ons een brief ontvangen waarin wij vragen enkele gegevens uit de gecombineerde opgave door te sturen.

Evert Smink

Grunn leeft!

Grauwe Gors in Noord-Groningen gesignaleerd!

Tijdens de thema-avond op maandagavond 20 februari had vrijwilliger Bauke Koole een bijzonder bericht te melden: tijdens een vogeltelling op 20 februari is nabij een wintervoedselperceel in Usquert een Grauwe Gors waargenomen. De laatste waarneming dateert van de jaren tachtig, dus dit is een geweldige opsteker voor het akkervogelbeheer in Noord-Groningen! Op de foto het vrouwtje Grauwe Gors in een struik langs de middendijk.

Colofon

De Nieuwsbrief Wierde & Dijk is een uitgave van de vereniging voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer Noord-Groningen.

Nummer 23, april 2012

Redactie:
PR-commissie Wierde & Dijk
Vormgeving:
Fenatic, Oostwold
Druk:
De Marge, Groningen

ISSN: 1879-440

Contactpersonen Wierde & Dijk

Bestuursleden:		
Evert Smink	tel (0596) 57 11 72	boelmaheert@hetnet.nl
Hennie Kuiper	tel 06 20 99 74 47	hennie@wierde-en-dijk.nl
Joke Hellenberg	tel (0595) 43 17 66	joke@wierde-en-dijk.nl
Catrienus Rouwé	tel (050) 304 92 83	rouwewanderzee@gmail.com
Attie F. Bos	tel (0595) 57 21 07	attie.bos@rug.nl
Anneke Flach	tel (0595) 52 85 76	anneke@poelma-computers.nl
Koos Koop	tel (0595) 42 12 34	kooskoop@hotmail.nl

Projectmedewerkers:		
Trudy van Wijk	tel 06 46 08 11 28	trudy@wierde-en-dijk.nl
Martina Bijnsma Sterenberg		richard.martina@hetnet.nl

Postadres:
Postbus 25, 9965 ZG Leens E: info@wierde-en-dijk.nl W: www.wierde-en-dijk.nl

Agenda

Zaterdagmorgen 5 mei
Zaterdagmiddag 19 mei
Vrijdagavond 29 juni
Zaterdagmiddag 1 september

Rietvoegelexcursie te Hornhuizen
Weidevoegelexcursie te Stedum
Midzomerwandeling te Rottum
Boerderij excursie en wandeling te Hornhuizen

Nieuwjaarsbijeenkomst 2012

Liefde Munnike-Bos vertelt over de omgeving van Krewerd.

Winterharde leden verzamelen zich op de winderige, maar bijna droge, 21 januari bij het dorps huis in Krewerd voor de wandeling "Klooster in 't Rond". De route gaat eerst over een oud kerkepad naar de wierden van het voormalige Nijklooster. We zien de voor het gebied zo kenmerkende kromme sloten; restanten van prielen van wel meer dan 2000 jaar oud. Ook de voormalige schipsloot, vroeger de enige toegangs(vaar)weg naar Krewerd is nog zichtbaar. Van het kloostercomplex is niets over geble-

ven, alleen de dobbe is nog aanwezig. Het water in de dobbe wordt gevoerd vanuit diepe grondwaterlagen en is zoet. Dit proces kan eeuwen doorgaan en maakt bewoning in een verder zilte omgeving mogelijk. Op de wierden staat nu een drietal boerderijen. (De dobbe ligt overigens op particulier terrein en is niet zonder meer te bezichtigen.)

Gebiedskenner Liefke Munneke-Bos vertelt onderweg meer over de geschiedenis van het klooster en de

samenhang ervan met de omliggende boerderijen. Via Arwerd lopen we terug naar Krewerd en hebben daarbij goed zicht op de voormalige wierakkers en valge. Dit zijn hoger gelegen -zoetwater-akkerkes aan de zuidkant van de wierde, waar tuinbouwgewassen werden geteeld. Terug in het Dorps huis sluiten zich nog meer leden aan, zodat we met ruim 50 aanwezigen koffie drinken en nog een korte toelichting met dia's van Liefke krijgen. We bezoeken daarna het uit 1280 daterende kerkje met o.a. het orgel uit 1531 en nog vele andere eeuwenoude bezienswaardigheden.

De wandeling voert daarna naar boerderij 't Noorn, een van oorsprong ook tot de pastorie behorende boerderij even buiten de wierde gelegen. In de schuur zitten nog de originele gebinten. Buiten is aan de destijds op 2 meter hoogte afschoten en weer aangegroeide kastanjeboom te zien hoe hard er in dit gebied is gevochten aan het einde van de Tweede Wereldoorlog. Ter afsluiting staat in het Dorps huis de glühwein klaar en smullen we van een royale hoeveelheid huisgemaakte erwtensoep.

Clara Prins

Prijs voor een boek over Riet

Tijdens de tweede landelijke dag van de agrarische natuurverenigingen mocht voorzitter Evert Smink een prijs in ontvangst nemen van een prijsvraag van Vogelbescherming Nederland. De prijs is voor het project Kaantjes & Raandjes, het rietslotenproject dat al sinds 2004 in Noord-Groningen draait. Met het prijzengeld van 6500 euro gaat Wierde & Dijk een boek uitgeven waarin de vele verschillende aspecten van rietsloten, rietvogels en rietslotenbeheer zullen worden belicht. Het boek zal eind 2012 verschijnen.

Evert Smink neemt de ondersteuningsprijs in ontvangst

Tellingen vogels in voorjaar en zomer

Afgelopen winter heeft een groep vrijwilligers vogels geteld bij de wintervoedselveldjes. Deze samenwerking tussen vogelaars en Wierde & Dijk krijgt in 2012 een vervolg. In het voorjaar en de zomer worden er zogeheten punttellingen uitgevoerd. Hierbij worden de vogelsoorten die voorkomen in het agrarisch gebied in kaart gebracht. De tellingen worden uitgevoerd in de akkervogelkerngebieden maar ook in de 'witte gebieden' (de gebieden die niet zijn aangewezen als akkervogelkerngebied of weidevogelkerngebied). Wierde & Dijk krijgt hierdoor een beter beeld van de vogelstand in haar gehele werkgebied.

Voortgang project Kaantjes & Raandjes

2011 was het tweede jaar van het schouwslotenonderzoek. Dick Veenendaal heeft bij alle onderzoekssloten tellingen verricht aan de vogelstand. Dick kon waarnemen dat een aantal rietvogels zich weer getalsmatig heeft hersteld van de voorgaande winter, waarin veel riet was platgeslagen. Vooral rietzanger, blauwborst en rietgors hebben te lijden gehad van het gebrek aan opgaand riet. Rietzanger en blauwborst hebben zich goed hersteld. De rietgors heeft wat meer tijd nodig. De kleine karekiet en de bosrietzanger hebben minder last gehad van het neergeslagen riet, waarschijnlijk omdat zij wat later in het seizoen terugkeren uit de warmere oorden.

Dit jaar is niet alleen de fauna, ook de flora geïnventariseerd en vastgelegd. Vegetatie-onderzoeker Bert Lanjouw heeft dit voor zijn rekening genomen. Het verslag van het onderzoek van afgelopen jaar kunt u inzien op www.wierde-en-dijk.nl.

In het afgelopen jaar is ook weer veldwerk verricht om te kijken of er nog andere levensvormen zijn die belang hebben bij oud riet. Hiertoe zijn weer kevertjes, slakken en nachtvlinders gemonitord en geïdentificeerd. Voor het verzamelen van deze gegevens hebben Albert-Erik de Winter, Theo Buijs, Trudy van Wijk en Joke Hellenberg de nodige uren van sloot naar sloot gebanjerd. Dit onderzoek levert ons geen statisch bruikbaar materiaal op, maar geeft een schat aan gegevens over wat er allemaal leeft in de haarvaten van het watersysteem. Daarmee is het een goede aanvulling op wat er al bekend is van de bredere waterlopen, die immers door het waterschap worden gemonitord. Opvallende vondsten waren dit jaar de brakwaterkever en een waterspitsmuis!

Zo druk als het afgelopen seizoen was zal het dit jaar niet meer worden. Er worden alleen vogels geteld binnen het schouwslotenonderzoek. Dick Veenendaal neemt dit voor zijn rekening.

Tijdens de jaarvergadering zijn Anneke Flach, Attie Bos en Koos Koop benoemd tot bestuursleden. Zij stellen zich graag aan u voor.

Nieuwe bestuursleden stellen zich voor

Anneke Flach

Ik ben getrouwd met Theo Poelma, we hebben één zoon en we wonen in Pieterburen. Werken en wonen in de natuur heb ik van jongs af aan gedaan. Zo ben ik opgegroeid op een akkerbouwbedrijf in Saaxumhuizen. Als opleiding heb ik de Tuinbouwschool in Nijmegen afgerond in de richting van bloementeel / bloemschikken. Mijn hobby's zijn onder andere werken in onze tuin en kamperen.

Mijn werkervaring heb ik opgedaan in verschillende bloemenzaken. Uiteindelijk heb ik ook een eigen bloemenzaak gehad in Groningen. Dit bleek uiteindelijk helaas niet te combineren met het gezinsleven en ons akkerbouwbedrijf. Momenteel verwerk ik de (BTW-)administratie van het akkerbouwbedrijf en het computerbedrijf van mijn man. Ook heb ik nog een parttime baan bij De Kleine Plantage te Eenrum. Twee avonden in de week richt ik mij op een totaal andere hobby: muziek maken bij de muziekvereniging Orpheus te Eenrum. Veel evenementen luisteren wij op met muziek: Koninginnedag, dodenherdenking, (kerst)concerten etc. Oud-bestuursleden van Wierde & Dijk waren altijd al heel erg enthousiast over hun werk binnen het bestuur, heel erg leerzaam altijd doen. Veel werk, maar heb er zin in om mijn kennis en ervaringen nuttig te maken

Attie F. Bos

Ik ben geboren en getogen op een boerderij op het Groninger platteland. Na een studie biologie werkte ik bij

de Rijksuniversiteit Groningen. Daar hield ik me bezig met onderwijs en onderzoek op het grensvlak van wetenschap en maatschappij. Naast mijn werk ben ik altijd actief geweest in de natuur- en milieubeweging. Verder zat ik 15 jaar in de politiek en van 1996 tot 2000 in het AB van het Waterschap Noorzijlvest. Nu ik met pensioen ben wil ik me, naast mijn parttime werk voor de RUG, graag wat meer inzetten voor natuur, landschap en cultureel erfgoed. Ik zit in de Raad van Toezicht van het Groninger Landschap, in het bestuur van Stichting Marneland-schap en sinds kort dus in het bestuur van Wierde & Dijk. Ik hoop mijn steentje bij te kunnen dragen aan het verwezenlijken van de doelstellingen van deze agrarische natuurvereniging. Ik ben getrouwd en we hebben drie kinderen en drie kleinkinderen!

Koos Koop

Ik ben getrouwd en heb 4 kinderen. Ik woon in Usquert waar ik een akkerbouwbedrijf run. Naast dit akkerbouwbedrijf, Koop Landbouw, houden we ons bezig met opslag, verwerking en handel van agrarische producten, hoofdzakelijk peen (Waddenpeen). Tevens ben ik commissaris van de Dutch Carrot Group: een samenwerkingsverband van telers, verwerkers en handelaren. In mijn vrije tijd wandel ik graag met mijn Jack Russel door de polder en de kwelders. Mijn interesse in Wierde & Dijk is gewekt door de praktische inpassing van natuurbescherming binnen het boerenbedrijf. Ook als bestuurslid wil ik me hier graag voor inzetten!

Het bestuur van Wierde & Dijk, vlnr Koos Koop, Catrienus Rouwé, Joke Hellenberg-Boerma, Hennie Kuiper-Hamminga, Evert Smink, Attie F. Bos en Anneke Flach.